

DELEU, VICTOR

n. 25 mai 1876, Pericei, jud. Sălaj

d. 31 decembrie 1939, Cluj-Napoca, jud. Cluj

S-a născut într-o familie cu vechi tradiții de luptători pentru drepturile românilor din Ungaria. Străbunicul său, Andrei Deleu, a fost preot, bunicul său Iacob (n. 1804) a îmbrățișat aceeași carieră de preot, dar împrejurările l-au îndrumat spre o scurtă carieră militară în vâltoarea luptelor revoluționare din anii 1848-1849, iar după pacificarea Ardealului devine un dascăl respectat în zonă. Tatăl lui Victor Deleu, Daniel (n. 1844), urmează studiile juridice la Universitatea din Pesta, după care îmbrățișează cariera de notar în localitatea natală.

Victor Deleu parcurge într-un mod firesc traseul educațional, după anii petrecuți în :coala profesională greco-catolică din Pericei, este înscris în anul 1887 la Gimnaziul Minorit din Șimleu Silvaniei, iar în 1888 la Liceul Reformat din Zalău. Datorită atitudinilor avute în anul 1892, prilejuate de acțiunea memorandistă, la începutul anului școlar 1893, atât Victor, cât și fratele său, sunt nevoiți să părăsească instituția și să ia drumul Blajului. Dată fiind rigoarea disciplinei de aici sunt nevoiți să se înscrie la Liceul Ortodox din Brașov, de unde, după un semestru, se transferă la Liceul românesc greco-catolic din Beiuș. Aici își vor susține examenul de maturitate în anul 1895.

Tânărul Victor Deleu se înscrie la Facultatea de Drept din Budapesta (fratele său merge la Universitatea din Graz). Aici se implică în activitățile organizate de *Societatea de lectură „Petru Maior”*, alături de majoritatea studenților români, printre care Iuliu Maniu și Aurel Vlad. Absolvent al Universității din capitala maghiară în 1900, se va înscrie, din motive financiare, la doctorat în cadrul Universității de la Cluj. În același an se înscrie în Baroul Avocaților din Oradea ca stagiar al cunoscutului avocat G. Maior.

În toată această perioadă, tânărul sălăjean se apropie de Iuliu Maniu și de George Pop de Băsești, implicit și de grupul tinerilor din mișcarea națională ce milita pentru intrarea PNR în activitate parlamentară. La scurtă vreme este nevoit să se mute ca stagiar la Arad în cabinetul avocațial al lui Ștefan Cicio-Pop, unde va rămâne timp de trei ani. În primăvara anului 1905 va susține examenul de avocat, care îi permite să profeseze liber. Ca urmare, se decide să-și deschidă cancelarie avocațială în Șimleu Silvaniei („în casele domnului dr. Iuliu Maniu”).

În contextul schimbării tacticii politice a PNR după Conferința Națională din ianuarie 1910, Victor Deleu se implică tot mai mult în acțiunile din cercul electoral ce își avea centrul în Șimleu Silvaniei. Este convins că un important canal de comunicare cu românii din ținut îl constituie presa; astfel se implică în editarea *Gazetei de Duminecă*, ajungând chiar redactor-responsabil (1905-1910). Mai colaborează și la *Tribuna (Arad)* sau *Românul (Arad)*. Cu ocazia alegerilor parlamentare din 1910 decide să candideze în cercul electoral Șimleu Silvaniei.

La izbucnirea Marelui Război, Victor Deleu este mobilizat și trimis pe frontul din Galiția. Trecutul de luptători naționali ai celor din familia Deleu constituia un trecut compromișător pentru autorități, care au pus în permanență presiune prin amenințări asupra celor rămași acasă. Această presiune crește odată cu intrarea României în război de partea Antantei, dar mai cu seamă după ce se află că Victor Deleu „a trecut cu voluntarii la români”. Familia supusă anchetelor și amenințărilor era considerată „familie de trădători”, iar locotenentul Victor Deleu „dezertor de pe frontul austro-ungar”.

După multe și grele frământări, decide să dezerteze în toamna anului 1914 împreună cu ostașii români din compania sa, înfruntând moartea, judecata Curții Marțiale dacă eșua sau incertitudinea prizonieratului.

Prizonier, Victor Deleu nu se mulțumește cu acest statut și relativa siguranță din spatele frontului, el ia inițiativa și contactează autoritățile ruse în vederea organizării unui corp militar de voluntari, care să lupte alături de armatele Antantei. După eforturi susținute, atât în fața autorităților ruse, cât și a conaționalilor săi aflați în diverse lagăre de prizonieri, ia ființă la Darnița, lângă Kiev (decembrie 1916), un lagăr în care sunt concentrați un număr mare de prizonieri români. Cu tact, răbdare și perseverență, locot. Deleu-a insuflat prizonierilor simțul responsabilității odată cu ideea luptei pentru o cauză nobilă.

Corpul de Voluntari se va integra în armata română și va lua parte la bătălia de la Mărășești.

La Adunarea Națională de la 1 Decembrie 1918, Corpul Voluntarilor este reprezentat de o delegație din care făceau parte: Victor Deleu, V. Osvadă, T. Vasica, R. Boca și dr. I. Chioran. Cel dintâi va fi ales în biroul Marii Adunări.

Victor Deleu va fi ales în cadrul Marelui Sfat Național și i se va încredința secretariatul general la Resortul de Interne. Va face parte, ca deputat ales în circumscripția Șimleu Silvaniei, din primul parlament al României Mari. De altfel, acesta nu va lipsi din niciun parlament ales în toată perioada interbelică.

Va îndeplini și funcția de primar al Clujului în perioada 10 iunie 1932 – 18 noiembrie 1933. Ia inițiativa înființării Uniunii Foștilor Voluntari Români, va fonda în anul 1924, la Cluj, Banca Voluntarilor. Este inițiatorul *Federației Voluntarilor Micii Antante* (alături de cehoslovaci și iugoslavi).